

Roodzwenkgras, grassoort met een specifieke toepassing op sportvelden

Gras onder het vergrootglas

Roodzwenkgras is een verzamelnaam voor roodzwenk met fijne uitlopers, roodzwenkgras met forse uitlopers en gewoon roodzwenkgras (zonder ondergrondse stolonen). Vanwege de vorming van mooie, dichte zoden komen we roodzwenkgras vooral tegen in gazons en op golfgreens. Ook op recreatieterreinen wordt de soort veel gebruikt. Dat gebeurt omdat roodzwenkgras relatief weinig onderhoud vraagt.

Auteur: Eric Bals/Puurgras*

Wanneer terreinen zeer extensief worden beheerd, verkiest men vaak roodzwenk met forse uitlopers. Op golfterreinen is het gebruik van mengsels met 100 procent roodzwenkgras in opkomst. Een green die volledig uit *Festuca rubra* bestaat, is gemakkelijker te onderhouden (minder bemesten en beregenen), heeft minder last van vervelende schimmelziekten en herstelt zich in het voorjaar sneller. Op sportvelden gebruikt men roodzwenkgras slechts zelden. Dat komt vanwege de te geringe bespelings-tolerantie.

Fijne uitlopers

Dit artikel is zeker geen pleidooi om roodzwenkgras vaker op sportvelden te gaan gebruiken. Nee, dit is zeker op zwaar bespeelde velden, vanwege de te geringe bespelings-tolerantie, niet verstandig. Wel valt de inzet van roodzwenkgras in bepaalde andere gevallen serieus te overwegen. Vanwege een aantal specifieke eigenschappen verdient in dat geval roodzwenk met fijne uitlopers de voorkeur. *Festuca rubra trichophylla* herstelt zich in het voorjaar en na gebruik redelijk vlot, is behoorlijk

droogteresistent, gedijt behoorlijk in de schaduw en doet het goed in een zanderige bodem. De zouttolerantie en de verdraagzaamheid ten aanzien van een scherpe droge (zee)wind zijn aan de fijne uitloper vormende variant het meest uniek. Daarmee onderscheiden ze zich van de twee andere roodzwenkgras-variëteiten: gewoon roodzwenk en fors uitlopervormend roodzwenk. Op minder intensief gebruikte velden draagt roodzwenk met fijne uitlopers bij aan een meer gesloten en optisch fraaiere grasmatt. Onkruiden krijgen hierin haast geen voet aan de grond. Een gesloten strakke grasmatt is in het bijzonder in stadionvelden uiterst belangrijk. Bovendien is in deze omgeving de hoeveelheid licht een beperkende factor. Vanwege een hogere schaduw-tolerantie ten opzichte van het meer in sportvelden gebruikte Engels raaigras en veldbeemdgras zorgt roodzwenkgras in deze situatie voor een strakker grastapijt. Bij aanleg van een stadionveld met graszoden gekweekt uit een mengsel van 40 procent veldbeemd, 40 procent Engels raaigras en 20 procent roodzwenkgras zien we dat de laatst genoemde soort zich vooral op

de flanken van het veld goed weet te handhaven. De bespelingsdruk is hier geringer en bovendien is hier de lichthoeveelheid een beperkende factor. Het voordeel van het gebruik van zoden met een zeker aandeel uitlopervormend roodzwenkgras is dat deze minder snel een netting nodig hebben om ze te kunnen oogsten. Naast de toepassing van roodzwenkgras op minder intensief gebruikte velden of terreingedeelten verdient *Festuca rubra trichophylla* ook een plaats in sportvelden langs de kuststroken. Roodzwenkgras met fijne uitlopers verdraagt de schrale westenwind vanuit zee behoorlijk goed. Hiernaast is de zouttolerantie van de soort een sterke eigenschap. Een aandeel van 20 tot 30 procent roodzwenk in het mengsel draagt zeker bij aan een kwalitatief hoogwaardigere grasmatt.

Herkenning roodzwenkgras

De uiterlijke kenmerken van de drie groepen roodzwenkgras (gewoon roodzwenkgras, roodzwenkgras met fijne uitlopers en roodzwenk met forse uitlopers) zijn dezelfde, behalve het al dan niet vormen van uitlopers van verschillende

De opriscursus roodzwenkgras

Het soortenassortiment van roodzwenkgras is ingedeeld in drie groepen:

- Gewoon roodzwenkgras (*Festuca rubra commutata*);
- Roodzwenkgras met fijne uitlopers (*Festuca rubra trichophylla*);
- Roodzwenkgras met forse uitlopers (*Festuca rubra genuina*).

De volgende cultuurtechnische maatregelen moeten worden genomen om fijnbladig roodzwenk in stand te houden:

- N-bemesting (60 tot 80 kg N/jaar).
- Minimaal beregenen (alleen als het echt droog is om te zorgen dat roodzwenk niet afsterft).
- Minimaal gebruik van pesticiden.
- Regelmatig beluchten.
- Bezanden.
- Vilt een paar keer per jaar verwijderen.

Fors roodzwenkgras met uitlopers

lengte. Volgens het klassieke determinatieschema zijn de volgende eigenschappen aan roodzwenkgras het meest kenmerkend: het jongste blad van *Festuca rubra* komt gevouwen te voorschijn. Dat noemt men een gevouwen spruit. Het blad heeft aan de basis geen oortjes. Het zwaar geribde blad is aan de achterzijde glanzend en behaard. Roodzwenkgras heeft een uiterst kort tongetje. Vanuit praktisch oogpunt zijn de bruine bladschede en het naaldvormige blad het meest kenmerkend. Roodzwenk bloeit als pluimgras. Vanwege frequent maaien is dit in gazons en sportvelden zelden zichtbaar.

Zaaien, kiemen en vestiging

Voor kieming heeft roodzwenkgras een bodemtemperatuur van minimaal 10 graden Celsius nodig. Bij inzaai onder optimale omstandigheden kiemt de soort in twee weken en heeft na inzaai ongeveer tien weken

nodig om zich voldoende te vestigen. Hoewel roodzwenkgras uiterst droogteresistent is, neemt de soort bij langdurige droogte een bruine kleur aan. Het gras gaat dan zeker niet kapot en overleeft door een extra investering in de ondergrondse delen. Na een regenbui zien we dat deze minder fraaie kleur zich uiterst snel herstelt.

Bemesting

Roodzwenkgras komt van nature voor op schrale grond. De soort voelt zich het meest op zijn gemak onder lage bemestingsniveaus. Op golfbanen zien we dat roodzwenk onder deze omstandigheden struisgras uit de grasmat kan verdringen. *Festuca trichophylla* staat op golfbanen momenteel in de belangstelling vanwege de lagere onderhoudsbehoefte in combinatie met de lagere ziektegevoeligheid ten opzichte van de traditionele mengsels. Concreter gezien volstaat voor deze grassoort een jaarlijkse stikstofbemesting van 60 tot 80 kilo zuivere stikstof per hectare. Op sportvelden worden meestal grotere hoeveelheden gebruikt. Dit is ongunstig voor het concurrentievermogen van het roodzwenkgras. Aangezien roodzwenkgras voornamelijk op de minder zwaar betreden velden en langs de flanken een functie heeft, hoeft dit geen probleem te zijn. Met een gerichte bemestingsaanpak kunnen we hier uitstekend op inspelen. In de rustperiode verdienen de uitgespeelde gedeelten de meeste aandacht. Het advies is om de tweede bemesting tijdens de zomerstop tussen de zestienmetergebieden over de lengte van het veld uit te voeren. De minder bespeelde gedeelten hebben vaak voldoende aan één bemestingsgift in deze periode.

Eigenschappen

Kiemduur	12-16 dagen
Vestiging	8-10 weken
Aantal zaadjes/gram	1000
Optimale pH	5,5-6,5
Behoeftes aan:	
- Stikstof	laag
- Fosfaat	laag
- Kali	laag
Behoeftes aan water	gering
Besparingstolerantie	6
Zodendichtheid	9
Traagheid van groei	6
Tolerantie kort maaien	8
Droogte tolerantie	8
Wintervastheid	8
Schaduwtolerantie	8

Maairegime

We dienen het smalle blad van *Festuca trichophylla* niet lager te maaien dan 5 millimeter. Een voldoende groot bladoppervlak is belangrijk om de 'fotosynthesemotor' op gang te houden. Bij een maaifrequentie van tweemaal per week in het groeiseizoen stoelt roodzwenk voldoende uit en vormt een mooie strakke grasmat. De optische kwaliteit is in dit geval beter dan van een grasmat waarin de grassoort ontbreekt. Vanwege de fijnere bladstructuur en de omhoog gerichte groei speelt een golfgreen met louter roodzwenkgras vaak sneller. Bij het onderhoud dienen we er wel rekening mee te houden dat roodzwenk een viltvormer is. Dit betekent dat we bij voorkeur meerdere malen per jaar moeten verticuteren om de grasmat in conditie te houden. Ook is de toplaag luchtig te houden door regelmatige inzet van de wied- of kriebeleg.

Belagers

Fusarium of voetrot is een serieuze belager van roodzwenk met fijne uitlopers. Bij lange droge periodes kan deze zwakteparasiet flink huishouden. Een verdichte toplaag, een te ruime stikstofvoorziening en een te dichte grasmat (viltvorming) in combinatie met ongezond weer -een klein verschil tussen dag- en nachttemperaturen- vormen de ideale omstandigheden voor deze voetrot-schimmel. Een andere ziekteverwekker is de rooddraad-schimmel die voornamelijk flink kan huishouden bij te lage stikstofniveaus in combinatie met een zode die lang nat blijft. Wanneer we de Grasgids er op naslaan, blijkt dat de verschillen in resistentie tegen de voetrot- en rooddraadschimmel tussen de rassen behoorlijk groot zijn. De aanpak van genoemde schimmelziekten is gericht op het voorkomen ervan. We dienen de vorming van een dichte viltlaag te voorkomen door tijdig te verticuteren. In de praktijk zal men op sportvelden het toegelaten preventief werkende fungicide Herritage niet snel inzetten. Op golfbanen en in de zodenteelt ligt dit anders.

**: Binnen zijn eigen bedrijf Puurgras richt Eric Bals zich op advisering in de aanleg en onderhoud van grasvelden.*

Informatie uit de markt

Barenbrug

Voor de sportveldenmarkt wordt roodzwenkgras steeds minder belangrijk. Dit komt omdat de roodzwenkgrassen zware betreding minder goed verdragen dan Engels raaigras en veldbeemdgras. Door de veredeling zijn deze grassoorten ook fijnbladig geworden. Voor golfbanen is roodzwenkgras wel superbelangrijk

omdat roodzwenk ook goed tegen extreem kort maaien kan. Maar ook op speelveldjes en parken wordt roodzwenk veel gebruikt. Op de STRI-rassenlijst nemen de Barenbrug rassen Barcrown, Barpearl, Viktorka, Bargreen II en Barbirdie een belangrijke plaats in. Ze vormen dan ook de basis voor de mengsels die we op de

Nederlandse markt brengen. Het bekendste en meeste verkocht mengsel is Solide Speelgazon, dat kracht met een zeer hoge sierwaarde combineert. Verder komen deze topassen ook voor in de Barenbrug R1.

Limagrain Nederland BV

Voor roodzwenk op de Nederlandse sportvelden is door de intensieve betreding en de ruime bemesting doorgaans geen plaats. Waar voorheen nog een grote markt lag in het doorzaaien van hockeyvelden met het mengsel SV5, wordt dit teniet gedaan door kunstgras. Roodzwenkgrassen zijn de 'vollopers' (fijnmakers) van de grasmatten en worden nog altijd veelvuldig toegepast in de zogenoemde sportgazons. Denk

hierbij aan evenemententerreinen, campings en trapvelden. Roodzwenk leent zich uitstekend voor extensief beheer. Het traag groeiende gras vraagt weinig onderhoud en bemesting, verdraagt kort maaien en is goed opgewassen tegen schaduw, droogte, vorst en zout. In de praktijk blijken de bewezen roodzwenkgrassen nog altijd heel persistent en worden daardoor frequent toegepast. Denk aan Carousel, een

uiterst betrouwbaar en gezond ras met een uitstekende standvastigheid. De nieuwste generatie roodzwenken met fijne uitlopers, zoals Corrida, Toucan, Margret en Corsaire, vormt voor de nabije toekomst een passend antwoord op verder aangescherpte eisen inzake zodedichtheid en ziekteresistentie.

Euro Grass

Roodzwenk komt van nature op alle grondsoorten voor en doet het met name goed op gronden die niet overdadig bemest worden.

Bij een matige bemesting kan roodzwenkgras de concurrentie met struisgras goed aan en dit grassoort zelfs verdringen. Euro Grass heeft de

volgende positie in de Grasgids 2009 en Turfgrass seedlist 2009:

		Roodzwenk		
		Gewoon	Fijn	Fors
Grasgids 2009		Raisa		
		Olivia		
	Nieuw	Ursula		Jasperina
	Nieuw	Dorianna		
Turfgrass seed list 2009	Greens	Nieuw	Eurocrown	Libeauty
			Dorianna	Javelin
		Raisa	Liprosa	
		Frida	Libano	
		Olivia		
		Lucinda		
		Livista		
		Liroyal		
	Landscaping		Eurocrown	Jasper
			Dorianna	Swing
			Olivia	Jasperina
			Lucinda	Camilla
			Livista	Adinda
			Liroyal	Litango
	Lobi	Fashion		
		Livision		

Vanaf 2010 wordt het SV-5 mengsel niet meer in de Nederlandse Grasgids vermeld. Dat wil niet zeggen dat roodzwenkgras niets toevoegt in sportvelden, integendeel. Het schaduwtolerante

roodzwenkgras is zeer concurrentiekrachtig als het niet teveel betreden wordt. Op sportvelden waar relatief weinig gevoetbald wordt, zoals stadia, is het een grassoort die vanwege zijn

concurrentiekracht in staat is om de onkruiddruk het beste aan te kunnen.

Innoseeds/Top Green

Het kweekwerk van DLF-Trifolium/Innoseeds leverde dit seizoen veel nieuwe rassen roodzwenk op de rassenlijst van de Grasnids 2009. Het gaat om zeer fijnbladige rassen met een uitstekende ziekteresistentie. Het zijn:

Gewoon roodzwenk:

Greensleeves: zeer fijn ras met het hoogste cijfer te behalen voor voetrot-resistentie, met behoud van een mooie winterkleur.

Blenheim: heeft zeer mooie rapportcijfers.

Laat een superresistentie zien op voetrot en is een duidelijke verbetering van kleurbehoud bij droogte.

Maritza: ook dit ras staat aan de top als het gaat om resistentie tegen voetrot.

Roodzwenk fijn:

Amarone: een zeer fijn ras met zeer mooie rapportcijfers en een uitstekende winterkleur.

Cezanne: het ras dat zich reeds bewezen heeft op sportvelden en in het buitenland en als zeer hoog aangeschreven staat.

Roodzwenk fors:

Rossinante: het ras met de hoogste zodedichtheid en een uitstekende ziekteresistentie.

Chopin: een dichte zode vormend en een uitstekende voetrot-resistentie.

De rassen Cezanne en Greensleeves zagen we dit seizoen al terug in diverse mengsels, deels in het Top Green-pakket en deels in het Innoseeds-merk. De rassen Amarone, Blenheim en Rossinante vindt u volgend seizoen terug in diverse mengsels. Naast de bestaande rassen Corail/Cindy (fors), Trophy/Calliope (gewoon) en Samanta/Smirna (fijn) waarborgen deze nieuwe rassen een mooie en stevige grasmat.

Scotts Professional

Scotts Professional biedt sinds 2009 hoogwaardige graszaden aan in de Benelux. Het bedrijf is één van de grootste graszaadbedrijven in Noord-Amerika en al sedert 1868 actief in de graszaadveredeling. In het selectiewerk voor roodzwenkgras richt Scotts zich voornamelijk op langzame groei, maaihoogte, schaduwtolerantie en ziekteresistentie. Daarnaast heeft Scotts Professional in de afgelopen jaren baanbrekend werk verricht op het gebied van glyfosaat-tolerantie via natuurlijke veredeling. Momenteel

heeft Scotts in Europa twee roodzwenksoorten met glyfosaat-tolerantie geregistreerd.

Daarnaast zijn ook twee rietzwenk-soorten en een raaigras met glyfosaat tolerantie geregistreerd.

Seabreeze GT, een roodzwenk met fijne uitlopers kwam recentelijk als meest glyfosaat-tolerante soort uit een proef gehouden door STRI, Bingley. Seabreeze GT heeft een middengroene kleur en presteert in de top statistische groep in USA op droogte- en

schaduwtolerantie. Samen met Florensate GT, een roodzwenk met forse uitlopers, wordt Seabreeze GT volop in de Europese Scotts Proselect mengsels gebruikt. Roodzwenk zal in de komende jaren een meer populaire grassoort worden door de lage stikstof- en waterbehoefte. Mengsels van roodzwenk, raaigras en veldbeemd vormen een prima basis voor sportvelden!

Zaad van roodzwenkgras.

Doorzaaien roodzwenk op een golfgreen.

Pol roodzwenk.